

1622 H

207

Konstanty Stokwiński

POTOK
KSIĄŻĄT I KRÓLÓW
POLSKICH

od roku 900 do 1796.

z tablicą chronologiczną i genealogiczną rytowaną,

WYDANIE DRUGIE POPRAWIONE.

KRAKÓW

NAKŁADEM D. E. FRIEDLEINA KSIĘGARZA,

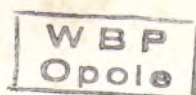
W WARSZAWIE

NAKŁADEM RUD. FRIEDLEINA KSIĘGARZA,

ulica Senatorska Nro 460.

1853.

226

pisano do Księgi Akcesj.

✓ 409 2000, 11 adk 2, 126b.

OBJAŚNIENIE POTOKU KSIĄŻĄT I KRÓLÓW POLSKICH.

Polacy porówno z Czechami, Morawcami, Illirami, Serbami, Kroatami, Rossyanami, Rusinami i t. d. pochodzą z wspólnego szczepu Słowian.

Nie wyjaśnione są dzieje Polski słowiańskiej, czyli pogańskiej, dopiero, gdy Chrześcijaństwo wyraźniej odzieliło Polaków od innych plemion słowiańskich, historia staje się mniej więcej pewną.

Polska podbijająca aż do r. 1139.

Za czasów ZIEMOMYSŁA (921) którego żoną była Górka a synowie Cedybur i Mieczysław, religia Chrześcijańska już do Polski wciskać się poczęła i w pogańskiej Polsce już 958^e biskupstwo w Poznaniu założone. MIECZYSLAW wstąpił na tron (962) żyjąc po bałwochwalsku, miał wiele nałożnic, które potem odpędził i przyjąwszy chrzest (965), ożenił się z Dąbrówką księżniczką czeską. Drugą żonę miał Odę niemkę, a synów: Mieszka, Świętopelka, Władyboja i Bolesława; córka niewiadomego nazwiska wydana za Swenna króla Duńskiego.

Niemcy zmuszając do przyjęcia religii Chrześcijańskiej podbijali pogańskie książęta, czego unikając Mieczysław, ochrzcił się, ale zetknąwszy się z Niemcami, hołdownikiem

Cesarza uznać się musiał. Na zachód po za Odrą słowiańskie ludy pobił.

Bolesław W. (zwany od Rusinów CHROBRY, to jest waleczny) miał żony: 1) Judytę córkę Geizy ks. węgierskiego. 2) Kunildę czyli Erminildę słowiańską. 3) Odę margrabiankę Misnijską. 4) nałożnicę, Włodzimierza W. córkę. Potomstwo jego: Besper czyli Bezbraim (nazywają go także Ottonem) i Mieczysław synowiec; — Matylda poślubiona Ottonowi ks. szwabskiemu i druga córka N. która miała być ksienią, niewiadomo w którym klasztorze.

Wstąpił na tron (992) wypędził braci (999) zdobył Szląsk z Wrocławiem, Chrobacą, z Krakowem, Morawy i Pomorze. (1000) Otto w Gnieźnie uznaje go Panem niezależnym, zakłada arcybiskupstwo Gnieźnieńskie i trzy biskupstwa, z Bolesławem zawięra traktat. Roku 1002 Bolesław zdobywa Czechy, ale je traci (1004), z tą wojna z Niemcami, (1007) zdobywa Łuzacą i (1012) Lubusz. (1018) pokój Budyszyński, wojna z Rusią, zdobycz Kijowa, (1024) koronacja i namaszczenie.

Kraj urządził, Polskę podniósł do rzędu znakomitych mocarstw, dbając o oświatę sprowadzał zakonników, którzy byli naówczas jedynymi ludźmi poświęcającymi się nauce i zakładali szkoły i biblioteki.

Mieczysław II (1025 — 1034). Żona Ryxa niemka, córka Ryxa, wydana za Belę kr. węg. Synowie: Bolesław i Kazimierz.

Za życia ojca dzielny wojownik sam nie zawsze umiał sobie dać rady. Po jego śmierci wielkie nastąpiło zamieszanie, kmiecie zburzyli się przeciwko Panom, a nieprzyjacielem korzystając z zamieszek zabrali Morawy, Chrobacą zakarpacką, Pomorze, Ruś i Szląsk. Ryxa ucieka, Mazowsze odrywa Masław (1036).

Kazimiérz I. Restaurator (1040—1058). Żona Dobrogniewa ks. ruska, synowie: Bolesław, Władysław Herman, Mieczysław, Otto i córka Świętochna.

Kazimiérz przyprowadza kraj do porządku, odzyskuje Mazowsze, Śląsk przywraca, Benedyktyni i inni zakonnicy na nowo osadzeni.

Bolesław II. ŚMIAŁY (1058—1080). Żona Wisława, syn Mieczysław.

Zdobyce Bolesława na Rusi przywracają Kijów do Polski. Wyprawa do Węgier. Bolesław koronuje się (1077).—Zamieszanie w kraju, Stanisław biskup krakowski † 1079 r., 1080 r. Bolesław do Węgier uchodzi.

Władysław I. HERMAN (1080—1102). 1) Judyta Czeszka 3) Zofia Judyta Niemka; potomstwo 1) Zbigniew z nieprawego łoża, 2) Bolesław, 3) trzy córki niewiadomego nazwiska.

Rus odpada. Napływ Żydów.

Bolesław III. KRZYWOUSTY (1102—1139). 1) Zbysława Rusinka, 2) Salomea Niemka. Synowie: Władysław, Bolesław, Mieczysław, Henryk i Kazimiérz, córka Judyta zaślubiona Stefanowi, Zbigniew podbudza Niemców przeciw Bolesławowi, Bolesław obsacza Niemców na Psim polu (1109), zawiera pokój z Niemcami w Bamberdze (1110). Pomorze podbite (1119), narody Słowiańskie Lutycy i Wily podbici (1121). Pomorze ochrzczone (1124). Bolesław Polskę dzieli.

Wciągu tego pierwszego okresu władza królewska jest mniej więcej samowładną, królowie (trzej Bolesławowie) odważni i bitni podbijają okoliczne ludy. Z ugruntowaniem religii Chrześcijańskiej oświata przez zakonników wciska się. Jest już Historyk jak się zdaje Polak Marcin zwany Gallusem współczesny Bolesławowi Krzywoustemu.

Prawa i zwyczaje pozbawiają się pierwotnej surowości. W końcu okresu arystokracja wzrasta.

Polska w podziałach od r. 1139—1133.

Władysław II. (1139—1148†1159) według podziału ks. Krakowski, Sieradzki, Łęczycki, Szląski i Pomorski, pan całej Lechii; żona Agnieszka, córka margrabiego austriackiego; synowie: Bolesław, Konrad i Mieczysław. Trzej bracia Władysława, dostali w podziale: Bolesław Mazowsze, Kujawy, Ziemię Dobrzyńską i Chełmińską; Mieczysław Wielkopolskę; Henryk ziemię Sandomierską i Lubelską; Kazimierz, dwuletnie dziecko,—nic.

Władysław z porady Cesarza zamyśla o wyrugowaniu braci swoich z ich dzielnic, (1140) książęta wygnani (1145) zamykają się w Poznaniu. Władysław objawszy ich dzielnice, oblega ich tamże, ponosi klęskę, pobity na głowę ucieka do Niemiec. R. 1149 Monarchą ogłoszony.

Bolesław IV. (Kędzierzawy) (1149†1173). Żona 1) Anastazyja ks. Halicka, 2) Helena ks. Rуска, syn Leszek ks. na Mazowszu i Kujawach umiera r. 1185 bezpotomnie.

Niemcy ujmują się za wypędzonym Władysławem. Cesarz Fryderyk Rudobrody, pobiwszy wojska Polskie zmusza Bolesława do haniebnego pokoju w Kruszwie (1157) i do uznania się zwierzchnikiem Polski. Synowie Władysława Bolesław i Mieczysław otrzymują Szląsk i dzielą się nim r. 1160 a za to zrzekają się praw do korony Polskiej. Prusacy napadają Polskę, Henryk ks. Sandomirski i Lubelski w wyprawie na nich ginie, dziedzictwo jego oddane Kazimierzowi.

Mieczysław III. Stary (1173—1178) powtórnie (1196†1201). Miał za sobą 1) Eudoxję księżniczkę ruską. 2) Gertrudę królową węgierską. 3) Adelajdę hrabiankę

Lowańską. Synów: Władysława (Laskonogiego) i Ottona który wcześniej umarł.

Zdzierstwami i nadużyciem władzy oburzył naród przeciwko sobie i przymuszony został ustąpić korony, gdy Gedeon biskup połączywszy się z panami ofiarował ją Kazi-
mierzowi. Mieczysław od tronu odpada (1178).

Kazimierz II. (sprawiedliwy) (1178†1194). Żona jego Helena rusinka, synowie Leszek i Konrad.

Kazimierz utrwaliwszy się na tronie stara się o usunięcie nadużyć i zmienienie wielu złych obyczajów, naznacza zjazd w Łęczycy (1180), na którym wspólnie z biskupami, dostojnikami i możniejszymi panami około dobra Rzpltej naradza się, urządza Ruś, Halicz jako lenność polską odaje Włodzimierzowi Jarosławiczowi, Podlasie obejmuje, odzyskuje Gniezno. Prusaków i Jadźwingów poskramia, a z Węgrami r. (1193) umawia się, aby jak dawniej Tatarzy były obu krajów granicą.

Leszek (Biały) (1194—1196—1207—1227). Żona Grzymisława rusinka, syn Bolesław, córka Salomea zaślubiona Kolomanowi królowi Halickiemu.

Dzieckiem jeszcze będąc po śmierci ojca zostaje pod opieką Heleny matki i Mikołaja Pelki wojewody Krakowskiego, który pobiwszy Mieczysława, osadza Leszka na tronie. Helena uludzona oddaje Kraków Mieczysławowi, który wśród zamieszania i rozterków umiera (1201). Leszek dobrowolnie usuwa się od władzy a monarchą ogłoszony:

Władysław III. (Laskonogi) syn Mieczysława I. (1204—1207†1232). Na Rusi wzrastały niepokoje, Roman książę Halicki zapędził się aż pod Sandomierz, porażony na głowę pod Zawichostem przez Krystyna wojewodę Płockiego (1205). Zajścia Władysława z duchowieństwem utorowały powrót do tronu Leszkowi.

Leszek (Biały). Dział czyni z bratem Konradem (1207. Rozruchy w Haliczu. Leszek wydaje siostrę Salomeę za Kolomana królewicza Węgierskiego. Mazowsze napadają Prusacy i Jadźwingowie. Konrad książę Mazowiecki straciwszy Krystyna, który był ich pogromcą, nie może się oprzeć pogaństwu, które całą ziemię Chełmińską pustoszy, około 250 kościołów burzy i aż pod Płock się podsuwa (1217). Konrad na pomoc sprowadza Krzyżaków (1225—1228). Świętopełk książę pomorski burzy się i chce być niepodległym, czemu zapobiegając Leszek naznacza zjazd w Gąsawie na którym przez Świętopełka zabity (1227).

Bolesław V. (Wstydlivy) (1227—1279). Żona Kunegunda (święta) królowa Węgierska, z którą poślubili sobie wzajemnie nietykalną czystość. Monarcha niedołężny; śmierć ojca zastała go w 6 roku życia, ztąd wojna o opiekę a zarazem i rządy państwa między jego stryjem Konradem Mazowieckim a Henrykiem Brodatym ks. Wrocławskim. Po długim boju Bolesław wybrał sam za opiekuna Henryka, lecz ten niedługo umarł (1238). Napad Mongołów (1240), którzy spustoszywszy w przechodzie kraj, niszczą Kraków, pod Lignicą, napotykają silny opór, Henryk pobożny syn brodatego ginie—i cofają się. Krzyżacy uskromiwszy Prusaków napadają na Polskę. Królestwo Halickie, koronacja Daniela (1246). Mindows koronuje się jako król Litewski (1252) wojuje Krzyżaków (1259). Tatarzy po raz wtóry napadają (1260) palą i niszczą wszystko aż do Krakowa. Bolesław ucieka na Węgry, wróciwszy odbudowywa Kraków. Żupy solne w Wieliczce i Bochni urządzone za staraniem ś. Kunegundy. Bolesław wytepia Jadźwingów (1264) Wielkopolska wojuje z Niemcami, Litwą, Prusakami a nawet Krzyżakami. Małopolska z Ru-

się (1265—1267). Piotr wojewoda Krakowski pobija na głowę Rusinów i Litwinów pod Pietą (1266). Bolesław mianuje następcą Leszka.

Leszek (Czarny) (1279—1289). Żona Gryfina Rusinka. Litwa najeżdża (1282), Tatarzy (1286) po raz trzeci napadają Polskę, uprowadzają samych panien 21000, Leszek ucieka do Węgier, po powrocie walczy z Konradem Mazowieckim.

Po jego śmierci przez lat sześć panuje wielkie zamieszanie, różni książęta ubiegają się o panowanie i walczą z sobą, aż koronuje się r. 1295.

PRZEMYŚŁAW (1295—1296). Żona 1) Ludgarda 2) Ryxa zaślubiona Wacławowi Królowi Czeskiemu.

Koronowany w Gnieźnie, panuje tylko siedm miesięcy, zabity zdradą przez Margrabiów Brandeburskich.

Władysław IV. (ŁOKIETEK) (obacz niżej) obrany skwapliwie i równie szybko opuszczony, innym prezydentom obronić się nie mógł, a królem uznany:

Wacław (Król Czeski) (1296—1305). Żona 1) Ryxa córka Przemysława, 2) Judyta Niemka.

Zabiera ziemie po Łokietku, a kraj pustoszą Rusini i Litwa, siedzi w Pradze a w Polsce rządzą namiestnicy, Łokietek na jubileuszu w Rzymie (1300); w Siedmiogrodzie zebrawszy trochę ludu, wkracza, a Wacław umiera. Królem więc od całego narodu uznany:

Władysław (Łokietek) (1305—1333). Żona Jadwiga ks. Wielkopolska, syn Kazimierz, Małgorzata zaślubiona ks. Świdnickiemu, Elżbieta Karolowi Królowi Węgierskiemu. Uskramia bunt w Poznaniu (1310), w Krakowie (1311). Łokietek koronuje się w Krakowie (1319). Giedymin ks. Litewski zdobywa Wołyn i Kijów, Papież uznaje Go Królem Litewskim i Ruskim (1320).

Łokietek stara się o przyjaźń Litwy poślubia syna z Aldoną córką Gedymina, z którą wracają wszyscy Polacy różnemi czasy przez Litwę w niewolę zabrani (1325) Książęta Szlęscy odpadają od Polski, poddają się Czechom (1327), którzy sobie roszczą pretensye do tronu polskiego. Sejm w Chęcinach (1331. 14. czer.) zbiera prawa i zwyczaje krajowe, gotuje środki do wyprawy na Krzyżaków. Krzyżacy pod Połowcami r. 1331, 27 wrześ. na głowę pobici. Strata Kujaw i ziemi Dobrzyńskiej r. 1332.

Ze śmiercią Łokietka zamyka się okres historyczny Polski w podziałach. W ciągu tych 234 lat możnowładztwo powstało, zawładnęło krajem, wysocy urzędnicy, baronowie, biskupi rządzą w imieniu monarchy, wsadzają nieraz lub zrucają z tronu, Senat urządza się. Zwyczaje i prawa krajowe mącą się z prawem kościelném, Rzymskiém, Niemieckim a mieszają z nadaniami Niemieckimi i przywilejami. Niemcy przybysze osiadają w miastach, na czém język i zwyczaje krajowe cierpią. Prowincye zachodnie dostają się w zastawie Niemcom i odrywają się na zawsze od Polski. Około połowy 13 w. kraj bliskim jest zniemczenia, narodowość ratują biskupi i księża. Oświata tu jedynie przez księży pielęgnowana. Są zaś już Historycy jak Mateusz, Kadłubek i inni; Wolcner architekt i Witelio optyk.

Polska kwitnąca od r. 1333—1648.

Kazimiérz III (Wielki) (1333—1370) Żona 1) Anna księżniczka Litewska. 2) Adelajda hrabianka Czeska. 3) Jadwiga księżniczka Głogowska i dwie kobiety nieślubne: 1) Rokiczana Czeszka, 2) Esterka żydówka. Z prawego łoża miał tylko 3 córki: Elżbietę, Annę, Jadwigę, z nieprawego zaś synów Niemirę, Pełkę i kilka córek niewiado-

mego nazwiska. Król Czeski zrzeka się praw do korony polskiej, Kazimierz zrzeka się Szląska. Wzajemna ta umowa zaszła w Tręczynie (1335). R. 1339 naznacza wspólnie z panami następcą Ludwika kr. Węg. Odzyskuje Ruś czerwoną (1340) i urządza ją na sposób polski. Sejm Wiślicki (1347, 8 Marca). Wołyń do Korony przyłączony (1352). Mazowsze z Polską złączone (1352). Kazimierz urządza kraj, opiekuje się rolnictwem, handlem, żydami. Roku 1363 odbyło się w Krakowie wesele wnuczki Kazimierza Elżbiety pomorskiej z Karolem IV Cesarzem. Wierzynek hojnie królów u siebie podejmuje. Kraków miastem Hanzeatykiem (1370). Przez ostatnie lata (4) Kazimierz czynnie zajmuje się wewnętrznymi sprawami, porządkuje miasta, buduje zamki (około 76).

Ludwik (andegaweński) (1370—1382). Żona 1) Małgorzata niemka; — 2) Elżbieta córka Stefana bośniackiego. Córki 1) Marya zaślubiona Zygmuntovi Cesarzowi 2) Jadwiga królowa Polska.

Ludwik poruczywszy rządy matce Elżbiecie przebywa w Węgrzech. Stara się o zapewnienie dziedzictwa córkom, zjazd w Koszycach (1374), przywilej uwalniający szlachtę od podatków (17 września). Gminowładztwo szlacheckie rośnie. Polacy nieukontentowani z rządów Elżbiety. Ludwik mianuje wicekrólem księcia Opolskiego (1378) ale wnet (1381) stanowi tryumwirat z Zawiszy biskupa krakowskiego, Dobiesława jego ojca i Szubina wojewodę krakowskiego; koronę Węgierską i Polską chce włożyć na głowę zięcia Zygmunta; naród się oburza.

Blisko dwóch lat trwało bezkrólewie, nakoniec przybyła do Krakowa i została koronowaną (1384, 15 paździer.):

Jadwiga (1384 † 1399). Mimo że zaręczoną była Wil-

helmowi ks. Austriackiemu, przecież uległa woli narodu, który postanowił, że małżonkiem jęj będzie.

Władysław V. JAGIELLO (1386—1434) Żona 1) Jadwiga; 2) Anna hr. Cillej, — 3) Elżbieta Pilecka wdowa po Granowskim; — 4) Zofia księżniczka Kijowska: Synowie 1) Władysław; — 2) Kazimierz. Córki: Elżbieta, Jadwiga i trzecia niewiadomego nazwiska wydana za Eryka księcia pomorskiego.

Władysław zaślubiając Jadwigę ochrzczony (14 Lutego 1386) zostaje królem Polskim i łączy Polskę na zawsze z Litwą, Litwa przechodzi na wiarę Chrześcijańską. Witold wiąże się z Krzyżakami a zostawszy (1392) W. ks. Litewskim uspakaja kraj. Akademia Krakowska założona rozpoczyna nauki (1400). Wojna z Krzyżakami, zwycięstwo pod Grunwaldem (1410, 10 Lipca). Sejm w Korczynie. Spiż nabyty (1412). Sejm w Horodnie, Litwa polszczyje (1413). Żmudź ochrzczona (1417). Arcybiskup Gnieźnieński zostaje Prymasem (1416). Władysław z zamieszek Czeskich na szkodę domu Austriackiego i Religii katolickiej korzystać nie chce, zaproszenia na tron Czeski odmawia 1418. Zatargi z Witoldem, Witold podmówiony przez Zygmunta Cesarza Korony litewskiej pragnie i o nią stara się ale napróżno (1427 — 1430), w krótkce umiera (30 Października 1430). Świdrygiello wicherzy, chcąc Litwę oderwać, Korybut (brat Witolda) mianowany W. Ks. Litewskim (1432).

Władysław VI. WARNEŃCZYK (1434 — 1444) bezżenny. Dziesięcioletnim chłopcem wstępuje na tron, zostaje pod opieką matki i kilku wojewodów. Wezwany na tron Węgierski (1439). Zbigniew biskup krakow. kupuje księstwo Siewierskie. Wojna z Amuratem, Turcy pobici nad Morawą (1443). Władysław za namową legata Juliana

zrywa zaprzysiężony pokój i w bitwie pod Warną ginie (11 Listopada 1444).

Trzyletnie nastaje bezkrólewie, nareszcie zjeżdża do Krakowa i koronuje się:

Kazimierz IV. (Jagiellończyk) (1447—1492). Żona Elżbieta Niemka. Synowie 1) Władysław (urodz. 1456—1516). Król Czeski i Węgierski; — 2) Kazimierz (urodz. 1458—1482); — 3) Jan Albert, 4) Aleksander, 5) Zygmunt 6) Fryderyk (urodz. 1468—1503) prymas kardynał. Córki 1) Zofia za Fryderykiem Brand., 2) Anna za Bogusławem Pomorskim.

Kazimierz Litwie i Polsce wspólnie panuje, Oświęcimskie księstwo nabyte (1453). Prusacy się poddają i jednoczą (1454). Wojna z Krzyżakami, Sejm w Warszawie, statut (11 Listopada 1454) — Sejm w Nowym Korczyniu (1468). Izba poselska, zatargi z Czechami i Korwinem, Iwan Wasilewicz Nowogród wielki i część Białej Rusi zagarnął (1479). Król nie mając funduszy na wojnę, zawiera zawieszenie broni, zostawiając przy nim zdobycze. Stefan wojewoda Wołoski przysięga na wierność królowi (1483), z jego pomocą gromi Turków. Zwycięstwo nad Tatarami pod Kopestrzyniem (1488). Litwa traci Sievierz roku 1490.

Jan Albert (1492—1501) bezzenny,

Księstwo Zatorskie nabyte (1494—1501) Płock do Korony powraca (1495). Rady powiernika Filipa Buouacorsi wydają się podejrzane narodowi, który królowi nieufa. Nieszczęśliwa wyprawa na Bukowinę (1497). Przymierze z Turkami na lat 5 (1501).

Aleksander (1501—1506). Żona Helena córka Iwana Moskiewskiego, bezpotomny.

Sejm, Statu Łaskiego (1505). Gliński zwycięża Tatarów pod Kleckiem (1506).

Zygmunt I. (1506 — 1548). Żona 1) Barbara córka Jana Zapolyi, — 2) Bona Sforcea Włoszka. Syn Zygmunt August. Córki 1) Jadwiga za Joachimem Brand., — 2) Izabella za Janem Zapolyą, 3) Zofia za ks. Brunświckim, 4) Katarzyna za Janem Szwedzkim, — 5) Anna za Batorem. Zygmunt wspólnie Litwie i Polsce panuje. Gliński niepokoi Litwę, przechodzi do Moskwy, Konstantyn z Ostroga gromi Cara pod Orszą (1508). Najazdy Tatarskie i Moskiewskie. Konstanty z Ostroga po raz wtóry świetne zwycięstwo odnosi pod Orszą (8 wrześ. 1514).

Albert mistrz brandeburski (synowiec króla) buntuje się, gotuje się na wojnę 1519. Wojna z Krzyżakami 1521. Albert zrzuca habit, przyjmuje wiarę luterską (1524) zostaje lennikiem polskim jako książę Pruski; ostateczny upadek Krzyżaków (1525). Zygmunt August uznany królem (1528, 18 grudnia). Najazdy Tatarskie, zwycięstwo Tarnowskiego pod Obertynem (1531). Wojna z Moskwą (1534). Ogłoszone pospolite ruszenie przeciw Wołochom szlachta w 150,000 zbiera się pod Lwów (1537); wojna kokosza. Przewaga szlachty zaczyna się, król oddaje rządy Litwy synowi (1544) Zygmunt August zaślubia tajemnie Barbarę (1546).

Zygmunt August (1548 — 1572). Żona 1) Elżbieta Niemka, — 2) Barbara Radziwiłłówna wdowa po Gasztoldzie wojewodzie trockim, — 3) Katarzyna Niemka. Bezpotomny.

Zawiadomiony o śmierci ojca w Wilnie ogłasza swoje małżeństwo, stąd wielkie zamieszanie na Sejmie w Piotrkowie (1549), król stałością zwycięża opór posłów i senatorów. Zatargi szlachty z biskupami (1552); Orzechowski.

Układy o Inflanty i Kurlandya. Wojna z Moskwą (1561). Unia Lubelska (1569), panowanie szlachty utrwalone. Po śmierci króla sejm konwokacyjny, konfederacja dysydencka (1573, 25 stycznia). Sejm elekcyjny, obrany królem:

Henryk Walezyusz 1574, koronowany 21 lutego ucieka 18 lipca; bezkrólewie dwuletnie. Sejm elekcyjny W Stężycy (1576).

Stefan Batory (1576 — 1586). Żona Anna Jagielonka. Prusy i Gdańsk opierają się, pokonane (1577). Jezuiti. Trybunał Lubelski ustanowiony (1579). Uniwersytet Wileński założony (1579), wojna z Moskwą, król zdobywa fortece i gromi wszędzie Moskali. Pokój Zapolski z Moskwą, Inflanty i Połock odzyskane (1582). Król zamierza wyprawę na Turcyą, chce naprawy Rzeczypospolitej, ściąga wojska na sejm, gdy nagle umiera w Grodnie 12 Grudnia 1586 r.

Naród dzieli się na partya Zamojskiego i Zborowskiego Zamojski bije Maksymiliana pod Byczyną i bierze go w niewolę, (1588, 25 stycznia). Przyjeżdża do Krakowa i koronowany:

Zygmunt III. (1588 — 1632) Żona 1) Anna Austriaczka, 2) Konstancya jej siostra; Synowie 1) Władysław, 2) Jan Kazimiérz, 3) Jan Albert Kardynał, biskup krakowski, 4) Karol Ferdynand Biskup Wrocławski i Płocki, 5) Aleksander Karol. Córk: 1) Anna Marya zmarła w dzieciństwie, 2) Anna Katarzyna zaślubiona Filipowi Najburskiemu.

Zamojski nie znajdując sobie przychylnym Króla, oburza przeciw Niemu naród, szlachta niezadowolniona z związków Króla z Austryją. Sejm inkwizycyjny (1592). Król jedzie do Szwecyi (1593). Jego brat Karol korzysta

z gorliwości królewskiej o religią katolicką, oburza przeciw Niemu Szwedów. Zamojskiego świetne wyprawy do Mołdawii (1595—1600). Karol zrywa otwarcie z Królem (1599). Wojna Inflancka. Zwycięstwa i starania Zamojskiego wstrzymują Szwedów. Karol ogłasza się Królem Szwedzkim (1603). Chodkiewicz w Inflanciech zwycięża pod Kirchholmem (1605, 27 września). Dymitr osadzony na tronie Moskiewskim (1605.) Rokosz Zebrzydowskiego (1606). Bitwa pod Guzowem (1607, 6 lipca). Wojna z Moskwą (1609). Żółkiewski zwycięża pod Kluzynem (1610. 8 lipca); 27 sierpnia Władysław carem. Smoleńsk zdobyty 1611. Wyprawy Potockich do Mołdawii (1612—1616). Wojsko niepłatne wiąże się w konfederacyą (1613). Z Moskwą wojna zapala się na nowo (1616). W Inflanciech Gustaw Adolf zdobywa zamki (1617). Polacy posuwają się aż ku Moskwie. Pokój z Moskalami w Diwilińie (1619). Wojna z Turcyą, klęska pod Cecorą, Żółkiewski zabity (1620, 17 września). Wojna ze Szwecyą (1620). Wojna z Turkami, kampania Chocimska, pokój Chocimski (1621, 7 paźdz.) Koniecpolski opiera się Szwedom. Francya i Holandya starają się o pokój między Polską i Szwecyą (1627—1629). Cesarz daje posiłki Zygmuntowi. Rozejm pięcioletni zawarty (1629).

Władysław IV właściwie **VII.** (1633—1648). Żona 1) Cecylia Renata Niemka; — 2) Ludwika Marya księżna Mantuańska, Syn Zygmunt zmarły w dzieciństwie.

Wojna z Moskwą, zwycięstwo pod Smoleńskiem (1634) pokój w Wiazmie (1634 — 15 czerwca). Pokój ze Szwecyą w Stumsdorfie (1635). Bunt Pawluka (1637) kozacy na Sejmie zamienieni w poddanych (1638). Pijarzy wprowadzeni (1642), zamiary Władysława do zaprowa-

dzenia rządu monarchicznego. Sejm je wstrzymuje (1646). Chmielnicki, bunt kozaków (1647).

Ze śmiercią Władysława kończy się okres świetnych dziejów Polski. W ciągu tych 315 lat Polska przyszła do rzędu pierwszych mocarstw w Europie, a stopień ten zapewniły jej wolne instytucje, dla których wzrastała i wzmagala się bez podbojów, królowie zwolna ustąpić musieli większej części swojej władzy. Sejm był reprezentantem narodu i składał się z posłów jego woli najwyższej. Król stał się tylko wykonawcą praw: jako pierwszy urzędnik kraju był odwoalny i odpowiedzialny. Wśród wojen i ciągłych walk to z Krzyżakami, to z Moskwą, to z Tatarami i Turcyą, oświatą jaśniała Polska ponad inne Europejskie narody. Wiek Zygmuntoński jest wiekiem złotym naszej literatury, a czasy Zygmunta III nie tylko że wydały wiekopomnych bohaterów, ale i ludzi błyszczących nauką i mowców takich jak Skarga, z którym trudno którego z europejskich kaznodziei porównać. Pokój Westfalski zapewniwszy tryumf protestantyzmu w Europie był śmiertelnym ciosem dla Polski, gdy historia jej była dotąd rozwojem Chrześcijańskiej polityki.

Polska w upadku od r. 1648 — 1795.

Jan Kazimierz (1648—1668—1672). Żona Marya Ludwika wdowa po Władysławie. Bezpotomny.

Bunt kozacki wzmaga się, wojna, klęski pod Żółtymi wodami, pod Korsuniem (1648), ugoda Zborowska (1649). Wojna na nowo rozpala się, książę Jeremiasz Wiśniowiecki prowadzi ją swoim kosztem (1650). Zwycięstwo króla nad kozakami pod Beresteczkiem (1651), ugoda w Białocerkwi. Pierwsze zerwanie Sejmu przez Siciń-

skiego (1652) Chmielnicki nie dotrzymuje umowy, znowu walczy, znowu się godzi aż (1654) poddaje się Moskwie, zkład wojna z Moskwą wybucha, Smoleńsk stracony (1654). Wojna Szwedzka. Szlachta wielkopolska poddaje się Szwedom pod Ujściem (25 lipca 1655), toż Radziwił (10 sierpnia) konfederacya Tyszowiecka (29 grudnia). Jerzy Lubomirski, Stefan Czarnecki. Warszawa odzyskana, (1656). Wojna z elektorem Brandeburskim (1656). Warszawa stracona. Wojna z wojewodą Siedmiogrodzkim (1657), Lubomirski gromi go. Czarnecki wojuje Szwedów, rusza do Holzacyi i Pomorza. Socynianie wywołani (1658), wojna powtórna z Moskwą (1659). Pokój ze Szwedami w Oliwie (1660). Zabiegi królowej dla pozyskania tronu, książę d'Enghien (1661) zaburzenie, Lubomirski opiera się (1666). Rokosz, bitwa pod Montwami (19 lipca 1666). Śmierć królowej uspakaja kraj (1667); król składa koronę (18 września 1668).

Michał Korybut (Wiśniowiecki) (1669—1673). Żona Eleonora Austryaczka; bezpotomny.

Niespokojności w kraju, Sobieski i Prażmowski królowi nieprzychylni (1670). Wojna z Turcyą strata Kamieńca (1672) Sobieski odnosi wielkie zwycięstwo nad Turkami pod Chocimem (11 Listopada 1673).

Jan III. (Sobieski) (1674—1696) Żona Marya Kazimiéra córka Markiza d'Arquien. Synowie: 1) Jakób (znany pod nazwiskiem pretendenta), 2) Aleksander; Teresa Kunegunda zaślubiona Emanuelowi elektorowi Bawarskiemu.

Wojna z Turcyą odnowiona (1674). pokój pod Żurawnem (1676). Wiedeń oswobodzony (1683, 12 wrześ.). Wojna Turecka. Ludwik XIV chce króla na swoją stronę przeciągnąć; pokój z Moskwą w Grzymułtowie (1686).

Niespokojności w kraju. Chciwość króla, intrygi królowej. Rodzina Paców i Sapiechów.

Bezkrólewie dwuletnie, królowa przeszkadza obiorowi syna, stronnictwo francuzkie popiera księcia Contego, austryjackie Fryderyka Augusta. Fryderyk August uprzedza wszystkich i naprzód staje w Krakowie.

August II. (1698—1705). Żona Krystyna Niemka; syn Fryderyk August i wiele dzieci z nieprawego łoża, między którymi znany w świecie Maurycy de Saxe.

Traktat Karłowicki z Turkami wraca Polsce Kamieniec (1699); wojna ze Szwecją. Rozruchy Sapiechów na Litwie, Bitwa pod Lejpnami, konfederacja Olkienicka (1700). Szwedzi wkraczają do Polski, klęska pod Klissowem (1702). Primas ogłasza kezkrólewie. Obrany i koronowany (12 lipca 1705).

Stanisław (Leszczyński) (1705—1709). Żona Katarzyna Opalińska. Córki 1) Anna urodz. 1699 † 1717, 2) Marya urodz. 1703 † 1768 zaślubiona 1725 r. Ludwikowi XV król. franc.

Pokój w Altransztadzie (1706, 11 września) mocą którego August zrzeka się korony, król uznany przez wszystkie dwory prócz cara. Denhof ogłasza abdykacją Augusta za nieważną (1707). Sieniawski opiera się Leszczyńskiemu (1708). Karól XII zбитy pod Puławą (1709). August wydaje manifest a Leszczyński kraj opuszcza.

August III. (1709—1733).

Szmigielski i Grudziński walczą z poświęceniem za stronę Leszczyńskiego. Król myśląc zmienić formę rządu, sprowadza wojska Saskie, konfederacja Tarnogrodzka (1715).

Wojna Polaków z Sasami (1716), zgoda. Sejm 7 godz. niemy (1717); pokój ze Szwecją (1720—1721); zaburzenie

w Toruniu (1724). Sejm konwokacyjny (1733); prawa przeciw dyssydentom. Leszczyński zjeżdża (9 września) zaprzysięga *pacta conventa* (21 września), król Stanisław przed Moskalami zamyka się w Gdańsku (1734), uchodzi z Gdańska (18 czerwca 1734). August (9 grudnia) wyjeżdża z Drezna do Polski.

August III. (1734—1763) Żona Marya Józefa austriaczka: zostawił 14 dzieci, to jest 7 synów i 7 córek.

Pokój wiedeński (1735) Leszczyński zrzeka się tronu (†1766). Sejm pacyfikacyjny (1736), wojska cudzoziemskie przechodzą kraj (1738—1763) Sułkowski (1739), Brühl (1742).

Reforma pijarów (1740—1741), Konarski, Biblioteka Żałuskich (1745 i 1757), zdarzenia Kurlandzkie (1740—1763). Czartoryscy, ich zabiegi detronizacji króla i wyniesienia na tron kogo ze swój rodziny, chwytają się dworu Petersburskiego, wojska Rosyjskie popierając elekcyą Poniatowskiego wchodzą. Partya Saska, Branicki i Radziwiłł rozbici, konfederacya, Czartoryskich elekcyą, koronacya (25 listopada 1764).

Stanisław August (1764—1795) bezżenny.

Konfederacya Radomska 1767). Konfederacya Barska (1768, 1 marca). Turcyja wydaje manifest przeciw elekcyi Stanisława. Konfederacya w Litwie, utarczki z konfederatami. Moskwa podusza hajdamaczyznę. Rzezie Gonty na Ukrainie. Konfederaci: Pułascy, Potocki, Krasiński, Bohusz, Generalność, jenerał Zaremba, Bierzyński, nie-szczęśliwa wyprawa Puławskich na Litwę, (1769) konfederaci zajmują Kraków, opuszczają go (1770). Choiseul minister francuski przychylny konfederacyi, przysyła pieńiędzy i oficerów. Dumouriez, Viomenil, starania konfederatów po dworach. Ogłoszenie Interregnum, Pułaski

zajmuje Częstochowę, Sawa, Kossakowski, Branicki pobity przez Zarembe, ks. Henryk pruski w Petersburgu, projekta rozbioru (1771), konfederackie siły rosną. Suwarów zwycięża Sawę. Ogiński, jego zwycięstwa, rozbity w Stołowicach. Porwanie króla (3 listopada 1771). Częstochowa poddaje się (1772). Pułaski odjeżdża do Ameryki. Rozbiór Polski. Wojska rozbierających wkraczają 1773. Sejm Ponińskiego, Rejtan, Korsak, Bohuszewicz. Rada nieustająca, komissya edukacyjna, szkoły świeckie, kanały, banki, projekta handlowe. Tyzenhauz, upada. Projekt praw Andrzeja Zamojskiego (1778—1780) wzrost literatury. Zjazd w Kaniowie (1787), Sejm czteroletni (1788), tron dziedziczny i następca na sejmikach obrany, zniesienie Rady nieustającej. Ogłoszenie Konstytucyi (3, 5 maja 1791), Konfederacya Targowicka (1792, 14 maja) Wojna z Rosyją, Kościuszko. Józef Poniatowski, bitwa pod Dubienką (17 lipca), król przystępuje do konfederacyi (23 lipca), wkroczenie wojsk Pruskich (1793), powtórny rozbiór Polski. Sejm Grodziński, rozbrajanie wojska Polskiego. Madaliński 1794, powstanie w Krakowie. Kościuszko naczelnikiem. Bitwa pod Racławicami (4 kwietnia). Powstanie w Warszawie (17 kwiet.) i bój 3 dniowy. Król Pruski łączy się z Rosyją. Bitwa pod Szczekocinami (6 czerwca) król Pruski oblega Warszawę na próżno. Powstania Litewskie upadają. Powstanie w Wielkopolsce. Dąbrowski bije Prusaków. Suwarów nadciąga z liczniejszym wojskiem. Bitwa pod Maciejowicami (10 paździer.). Kościuszko ranny i w niewolę wzięty. Rozpuszczenie wojska pod Radoszycami (18 listopada 1794). Rosyja zajmuje Kurlandya (1795, 16 kwietnia), abdykacya (25 grudnia). Austriacy wchodzą do Krakowa (5 stycznia 1796). Prusacy wchodzą do Warszawy (6 stycznia 1796). W trzech

podziałach 1772, 1793 i 1795. Rosya zabrała 8691 mil □
Prussy 2658 a Austrya (1772—1795) 2114 mil □.

Roku 1795 Polska wymazana została z listy mocarstw europejskich. Wciągu ostatniego okresu od r. 1648 (lat 143) Polska utraciła już zupełnie wpływ na sprawy europejskie, a obce państwa do jéj interesów wtrącać się poczęły. Zwolna z zepsuciem obyczajów, niedowiarstwem coraz to bardziej rozszerzającém się, gasnęła miłość ojczyzny i znalazło się dość Polaków, co naród zaprzędali. Wygasły w sercach stare cnoty, i naród długim pokojem zgnuśniony odwykł już od rycerskiego życia.

NAKŁADEM D. E. FRIEDLEINA W KRAKOWIE

wyszły następujące dzieła:

BOGARODZICA MARYA na Jasnej Górze Częstochowskiej, tudzież różne wspomnienia historyczne o wizerunku, klasztorze i skarbcu opisał ks. Wincenty Plebankiewicz, 8. Złp. 4 (20 sgr.)

O MAGISTRATACH MIAST POLSKICH a w szczególności miasta Krakowa napisał Karol Mecherzyński, 8. z ryciną Złp. 12 (2 Tal.).

DER FREISTAAT KRAKAU bis zum Jahre 1845 und die Salinen zu Wieliczka in Galizien, 16. Złp. 5. (25 sgr.).

ŚPIEWY CHORALNE Kościoła Rzymsko katolickiego w Bazylice katedralnej krakowskiej używane w harmonii na organy dla kościołów Parafialnych przez W. Gorączkiewicza ułożone. 2 Części folio. Złp. 24 (Tal. 4).

NOWA SZKOŁA NA FORTEPIAN obejmująca zasady muzyki, które wraz z uwagami tyczącemi się gry fortepianowej, przestrogi dla początkowych nauczycieli i rodziców i dla dopełnienia własnej ciekawszej nauki, z celniejszych Teoretyków zebrał i ułożył w trzech częściach Jan Nowiński. Złp. 20 (Tal. 3 10 sgr.). Każda część osobno Złp. 6 gr. 20 (Tal. 1 3 1/2 sgr.).

TREŚĆ NAUKI CHRZEŚCIAŃSKIEJ czyli święte prawdy wiary, które każdy chrześcianin znać, wierzyć i według nich żyć powinien. Arkusz wielki z drzeworytami, 15 gr. (2 1/2 sgr.) libra Złp. 6 (Tal. 1).

DRZEWORYTY w różnych dziełach polskich używane przez drukarzy krakowskich w XVI, XVII i XVIII wieku a zachowane dotąd w zbiorze prywatnym D. E. F. w Krakowie — fol. — Złp. 3 (15 sgr.),

WIDOK MIASTA KRAKOWA od strony zachodniej. Miedzioryt 4. Złp. 1 gr. 15. ($7\frac{1}{2}$ sgr.).

WIDOK IZBY SĄDOWEJ w Ratuszu krakowskim zburzonym r. 1820. Litografia 4. Złp. 1 gr. 15 ($7\frac{1}{2}$ sgr.).

ASSARMOT GRA HISTORYCZNA z dziejów polskich, ułożona dla dzieci przez Autorkę Pamiątki po Dobrej Matce z tablicą litografowaną i kolorowaną Złp. 7. (Tal. 1, 5 sgr.).

Taż sama z tablicą czarną Złp. 5 (25 sgr.).

POTOK KRÓLÓW I KSIĄŻĄT POLSKICH od roku 900 do 1796. Ry-cina in folio kolorowana z opisem. Oprawna na wałku do zawieszania Złp. 5 (25 sgr.).

OŚM OBRAZÓW ŚWIĘTYCH PAŃSKICH. znajdujących się w kościele katedralnym przy zamku królewskim w Krakowie, 8. Złp. 4. (20 sgr.).

WIZERUNKI KSIĄŻĄT I KRÓLÓW POLSKICH. od VI do XVIII wieku, podług najdawniejszych rysunków i pomników zebrane, a teraz w drzeworytach wydane, 8. Złp. 16. (2 Tal. 20 sgr.).

OZTARZ NOWY, czyli nabożeństwo na cześć świętych patro-nów polskich, zastósowane do nabożeństwa kościel-nego.

POWIADKI

za Władysł.
Łokietkiem

PRZEMYŚLAŃ
ur. 1257 † 1295

ELŻBIETA KUNEGUNDA ANNA

ELŻBIETA

LUDWIK

ZIEMOWI
ks. Socha

FRYDERYK

ur. 1750 †

STANISŁAW PONIATOWSKI

Kasztelan Krakowski
żona Konstancya
Czartoryjska

STANISŁAW AUGUST

ur. 1732 † 1798

W KRAKOWIE W KRAKOWIE D. R. FRIEDLENA

W WARSZAWIE u R. FRIEDLENA Ulica Senatorska

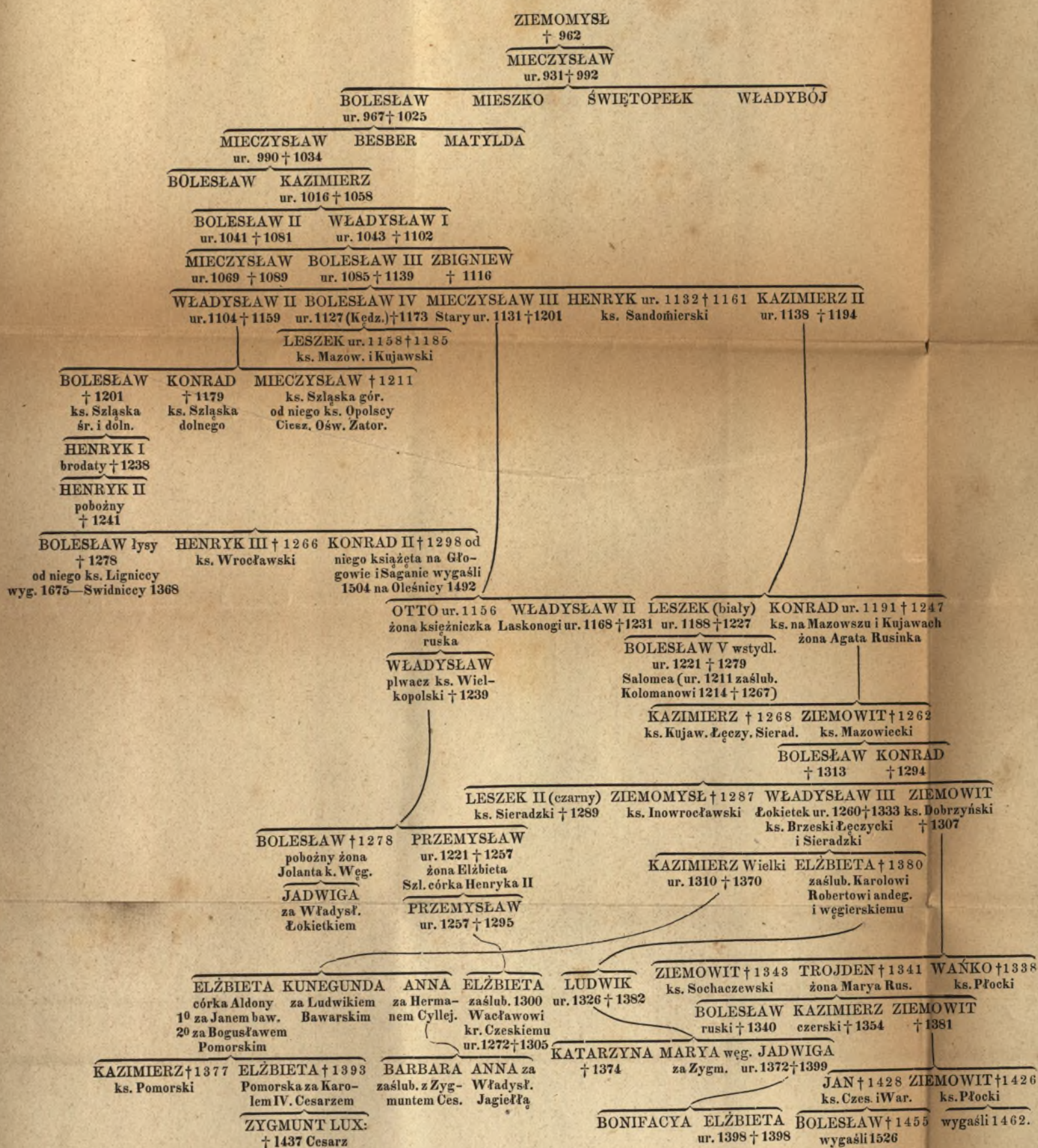
Kraków w drukarni „Czasu“ 1853.

POTOK

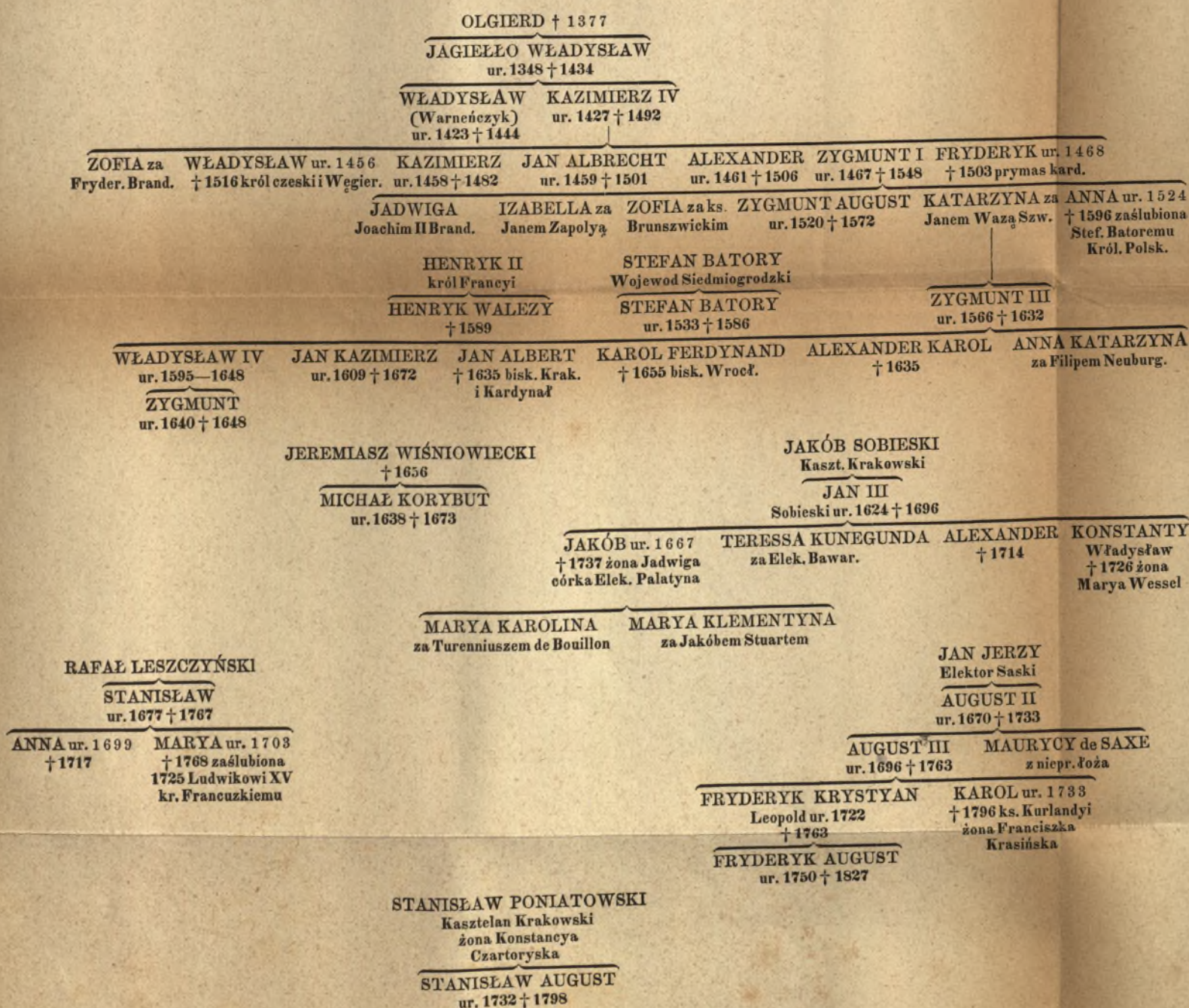
KSIĄŻĄT I KRÓLÓW POLSKICH

OD ROKU 900 DO 1796.

PIASTOWIE.

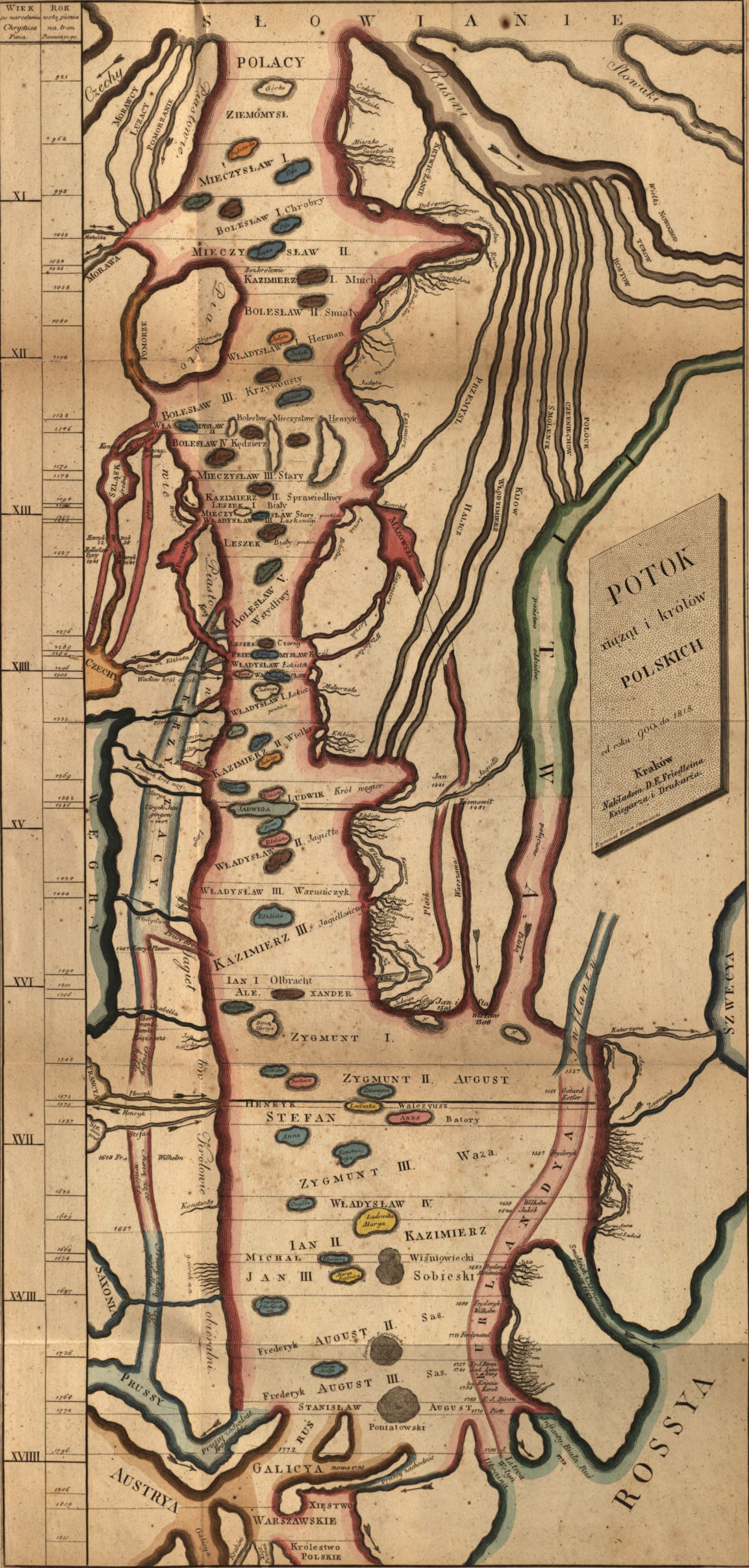

JAGIELLONOWIE I KRÓLOWIE ELEKCYJNI.

W KRAKOWIE NA KŁADEN D. B. FRIEDLEINA KSIĘGARZA.

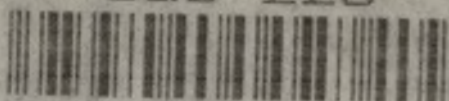
W WARSZAWIE u R. FRIEDLEINA Ulica Senatorska 460.

POTOK
rządz i królów
POLSKICH
od roku 900 do 1813.
Kraków
Nakładem D.E. Friedleina
Księgarnia i Drukarnia
Rzeczna Kona w Krakowie

WIEK	ROK
po narodzeniu	na tronie
Chryzostusa	Pana
Pana	Panującego
XI	921
	* 962
	992
	1025
	1034
XII	1042
	1058
	1080
	1102
	1138
XIII	1146
	1173
	1178
	1194
	1202
XIII	1207
	1209
	1210
	1211
	1212
XIII	1213
	1214
	1215
	1216
	1217
XIII	1218
	1219
	1220
	1221
	1222
XIII	1223
	1224
	1225
	1226
	1227
XIII	1228
	1229
	1230
	1231
	1232
XIII	1233
	1234
	1235
	1236
	1237
XIII	1238
	1239
	1240
	1241
	1242
XIII	1243
	1244
	1245
	1246
	1247
XIII	1248
	1249
	1250
	1251
	1252
XIII	1253
	1254
	1255
	1256
	1257
XIII	1258
	1259
	1260
	1261
	1262
XIII	1263
	1264
	1265
	1266
	1267
XIII	1268
	1269
	1270
	1271
	1272
XIII	1273
	1274
	1275
	1276
	1277
XIII	1278
	1279
	1280
	1281
	1282
XIII	1283
	1284
	1285
	1286
	1287
XIII	1288
	1289
	1290
	1291
	1292
XIII	1293
	1294
	1295
	1296
	1297
XIII	1298
	1299
	1300
	1301
	1302
XIII	1303
	1304
	1305
	1306
	1307
XIII	1308
	1309
	1310
	1311
	1312
XIII	1313
	1314
	1315
	1316
	1317
XIII	1318
	1319
	1320
	1321
	1322
XIII	1323
	1324
	1325
	1326
	1327
XIII	1328
	1329
	1330
	1331
	1332
XIII	1333
	1334
	1335
	1336
	1337
XIII	1338
	1339
	1340
	1341
	1342
XIII	1343
	1344
	1345
	1346
	1347
XIII	1348
	1349
	1350
	1351
	1352
XIII	1353
	1354
	1355
	1356
	1357
XIII	1358
	1359
	1360
	1361
	1362
XIII	1363
	1364
	1365
	1366
	1367
XIII	1368
	1369
	1370
	1371
	1372
XIII	1373
	1374
	1375
	1376
	1377
XIII	1378
	1379
	1380
	1381
	1382
XIII	1383
	1384
	1385
	1386
	1387
XIII	1388
	1389
	1390
	1391
	1392
XIII	1393
	1394
	1395
	1396
	1397
XIII	1398
	1399
	1400
	1401
	1402
XIII	1403
	1404
	1405
	1406
	1407
XIII	1408
	1409
	1410
	1411
	1412
XIII	1413
	1414
	1415
	1416
	1417
XIII	1418
	1419
	1420
	1421
	1422
XIII	1423
	1424
	1425
	1426
	1427
XIII	1428
	1429
	1430
	1431
	1432
XIII	1433
	1434
	1435
	1436
	1437
XIII	1438
	1439
	1440
	1441
	1442
XIII	1443
	1444
	1445
	1446
	1447
XIII	1448
	1449
	1450
	1451
	1452
XIII	1453
	1454
	1455
	1456
	1457
XIII	1458
	1459
	1460
	1461
	1462
XIII	1463
	1464
	1465
	1466
	1467
XIII	1468
	1469
	1470
	1471
	1472
XIII	1473
	1474
	1475
	1476
	1477
XIII	1478
	1479
	1480
	1481
	1482
XIII	1483
	1484
	1485
	1486
	1487
XIII	1488
	1489
	1490
	1491
	1492
XIII	1493
	1494
	1495
	1496
	1497
XIII	1498
	1499
	1500
	1501
	1502
XIII	1503
	1504
	1505
	1506
	1507
XIII	1508
	1509
	1510
	1511
	1512
XIII	1513
	1514
	1515
	1516
	1517
XIII	1518
	1519
	1520
	1521
	1522
XIII	1523
	1524
	1525
	1526
	1527
XIII	1528
	1529
	1530
	1531
	1532
XIII	1533
	1534
	1535
	1536
	1537
XIII	1538
	1539
	1540
	1541
	1542
XIII	1543
	1544
	1545
	1546
	1547
XIII	1548
	1549
	1550
	1551
	1552
XIII	1553
	1554
	1555
	1556
	1557
XIII	1558
	1559
	1560
	1561
	1562
XIII	1563
	1564
	1565
	1566
	1567
XIII	1568
	1569
	1570
	1571
	1572
XIII	1573
	1574
	1575
	1576
	1577
XIII	1578
	1579
	1580
	1581
	1582
XIII	1583
	1584
	1585
	1586
	1587
XIII	1588
	1589
	1590
	1591
	1592
XIII	1593
	1594
	1595
	1596
	1597
XIII	1598
	1599
	1600
	1601
	1602
XIII	1603
	1604
	1605
	1606
	1607
XIII	1608
	1609
	1610
	1611
	1612
XIII	1613
	1614
	1615
	1616
	1617
XIII	1618
	1619
	1620
	1621
	1622
XIII	1623
	1624
	1625
	1626
	1627
XIII	1628
	1629
	1630
	1631
	1632
XIII	1633
	1634
	1635
	1636
	1637
XIII	1638
	1639
	1640
	1641
	1642
XIII	1643
	1644
	1645
	1646
	1647
XIII	1648
	1649
	1650
	1651
	1652
XIII	1653
	1654
	1655
	1656
	1657
XIII	1658
	1659
	1660
	1661
	1662
XIII	1663
	1664
	1665
	1666
	1667
XIII	1668
	1669
	1670
	1671
	1672
XIII	1673
	1674
	1675
	1676
	1677
XIII	1678
	1679
	1680
	1681
	1682
XIII	1683
	1684
	1685
	1686
	1687
XIII	1688
	1689
	1690
	1691
	1692
XIII	1693
	1694
	1695
	1696
	1697
XIII	1698
	1699
	1700
	1701
	1702
XIII	1703
	1704
	1705
	1706
	1707
XIII	1708
	1709
	1710
	1711
	1712
XIII	1713
	1714
	1715
	1716
	1717
XIII	1718
	1719
	1720
	1721
	1722
XIII	1723
	1724
	1725
	1726
	1727
XIII	1728
	1729
	1730
	1731
	1732
XIII	1733
	1734
	1735
	1736
	1737
XIII	1738
	1739
	1740
	1741
	1742
XIII	1743
	1744
	1745
	1746
	1747
XIII	1748
	1749
	1750
	1751
	1752
XIII	1753
	1754
	1755
	1756
	1757
XIII	1758
	1759
	1760
	1761
	1762
XIII	1763
	1764
	1765
	1766
	1767
XIII	1768
	1769
	1770
	1771
	1772
XIII	1773
	1774
	1775
	1776
	1777
XIII	1778
	1779
	1780
	1781
	1782
XIII	1783
	1784
	1785
	1786
	1787
XIII	1788
	1789
	1790
	1791
	1792
XIII	1793
	1794
	1795
	1796
	1797
XIII	1798
	1799
	1800
	1801
	1802
XIII	1803
	1804
	1805
	1806
	1807
XIII	1808
	1809
	1810
	1811
	1812
XIII	1813
	1814
	1815
	1816
	1817
XIII	1818
	1819
	1820
	1821
	1822
XIII	1823
	1824
	1825
	1826
	1827
XIII	1828
	1829
	1830
	1831
	1832
XIII	1833
	1834
	1835
	1836
	1837
XIII	1838
	1839
	1840
	1841
	1842
XIII	1843
	1844
	1845
	1846
	1847
XIII	1848
	1849
	1850
	1851
	1852
XIII	1853
	1854
	1855
	1856
	1857
XIII	1858
	1859
	1860
	1861
	1862
XIII	1863
	1864
	1865
	1866
	1867
XIII	1868
	1869
	1870
	1871
	1872
XIII	1873
	1874
	1875
	1876
	1877
XIII	1878
	1879
	1880
	1881
	1882
XIII	1883
	1884
	1885
	1886
	1887
XIII	1888
	1889
	1890
	1891
	1892
XIII	1893
	1894
	1895
	1896
	1897
XIII	1898
	1899
	1900
	1901
	1902
XIII	1903
	1904
	1905
	1906
	1907
XIII	1908
	1909
	1910
	1911
	1912
XIII	1913
	1914
	1915
	1916
	1917
XIII	1918
	1919
	1920
	1921
	1922
XIII	1923
	1924
	1925
	1926
	1927
XIII	1928
	1929
	1930
	1931
	1932
XIII	1933
	1934
	1935
	1936
	1937
XIII	1938
	1939
	1940
	1941
	1942
XIII	1943
	1944
	1945
	1946
	1947
XIII	1948
	1949
	1950
	1951
	1952
XIII	1953
	1954
	1955
	1956
	1957
XIII	1958
	1959
	1960
	1961
	1962
XIII	1963
	1964
	1965
	1966
	1967
XIII	1968
	1969
	1970
	1971
	1972
XIII	1973
	1974
	1975
	1976
	1977
XIII	1978
	1979
	1980
	1981
	1982
XIII	1983
	1984
	1985
	1986
	1987
XIII	1988
	1989
	1990
	1991
	1992

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu
Zab 226

012-000226-00-0